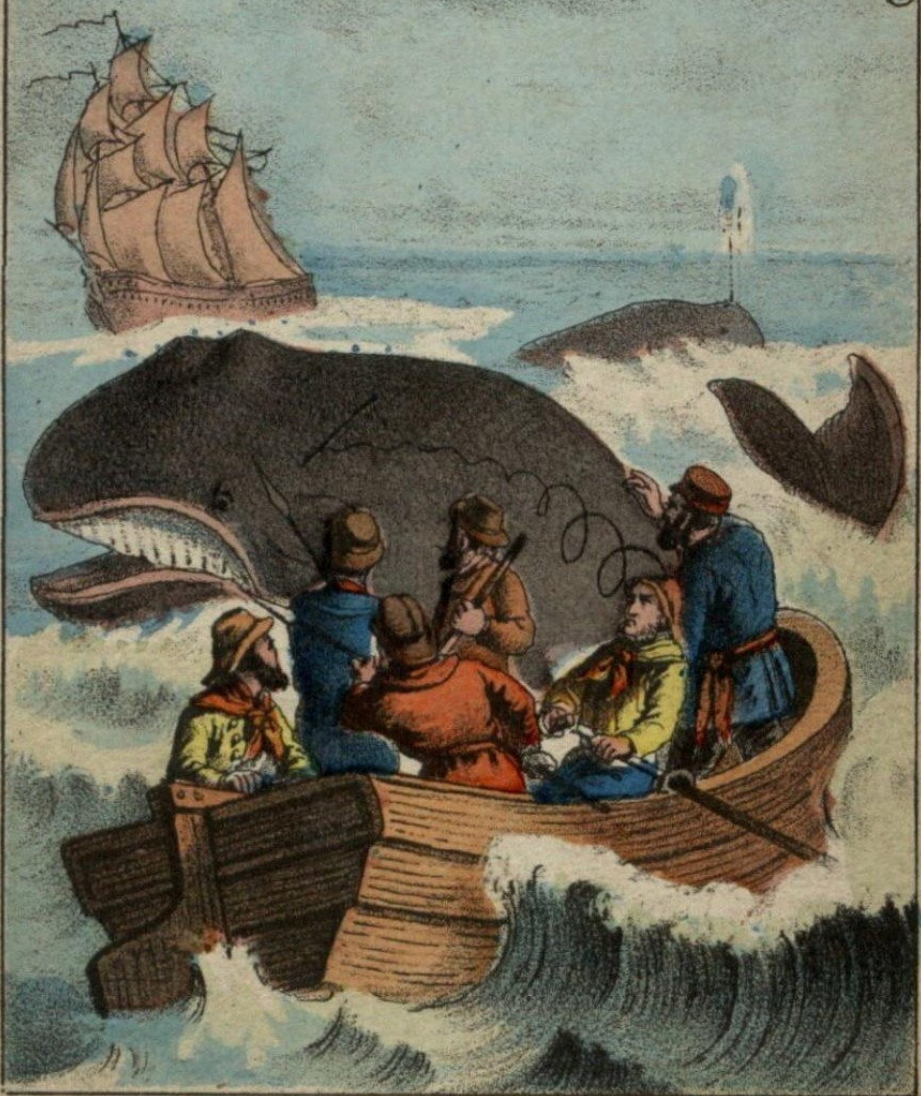


# Patnáctiletý kapitán.





# PATNÁCTILETÝ KAPITÁN

JULES VERNE

[eknizky.sk](http://eknizky.sk)



Patnáctiletý kapitán by eknizky.sk is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License, except where otherwise noted.

# Obsah

Velryba.	1
Nešťastný lov.	7
Země.	15
V Africe.	25
V otroctví.	31
Na svobodě.	39



## Velryba.

Bohatý loďář V. Veldon v San Františku vysílal každého roku několik lodí na jih, by lovily velryby. Jedna z těchto lodí, nazvaná „Poutník“, s kapitánem Hullem, našla se 2. února 1873 pod 43 st. jižní šířky a 165 stupněm západní délky od Greemorohu.

Na lodi té bylo pět plavců a jeden učeů, neboť pan Veldon uznal za vhodné na Novém Selandu najmouti potřebné plavce na čas lovu, jež potom zase propustil.

Loď křižovala v čas lovu nedaleko jižního polárního kruhu a lov se jí nedařil valně. Z počátku ledna musil kapitán Hull zanechat lovu, poněvadž plavci mu dělali překážky, pročež plul k Novému Selandu a přibyl 15. ledna do přístavu Auklandu.

Tam našla se toho času právě manželka Veldonova s nemocným synem svým Jakem a se strýcem Benediktem. Provázela manžela svého na cestě do Nového Selandu, kde musila pak zůstat, poněvadž pětiletý syn její Jak se těžce roznemohl. Ztrávila tři měsíce v Auklandu, když tam . připlul „Poutník“. Umínila sobě, že na lodi té se vrátí domů; že strýc Benedikt ji měl provázeti, toť se rozumí samo sebou. Musíme se zmíniti několika slovy o strýci tom.

Strýc Benedikt, jak ho každý nazýval, byl učenec a sice přírodopysce, který si obral za úkol pozorování a zpytování zvláště hmyzu. To jej přimělo též k provázení rodiny Veldonové na Nový Seland.

Dne 22. ledna vstoupila paní Veldonová se synem svým, starou služkou, černé pleti, jež slula Nan a se strýcem Benediktem na loď. V bedně zvláštní našel se výtěžek cesty Benediktovy; — četná sbírka to hmyzu.

Paní Veldonové byl na lodi vykázán byt nejpohodlnější. Plavci chovali se k manželce pána svého, jež milovali a ctili velmi, s největší

## 2 Patnáctiletý kapitán

úctou. Byliť to vesměs Amerikáni, jediný kuchař pocházel z Portugalu. V Auklandu totiž prchnul dřívější kuchař lodní, načež přijat cizinec ten, jenž slul Negoro. Byl to člověk milující samotu; neobcoval s nikým na lodi a nezavdal posud nejmenší příčiny k nespokojenosti. Obličej jeho a pohled však se nelíbily kapitánovi. Negoro zdržoval se nejvíce v kuchyni a vůbec ukázal se mezi plavci velmi zřídka.

Mezi čeledi lodní nalezal se mladík patnáctiletý, jenž byl sirotkem od nejtútlejšího věku a vychován na útraty veřejné; nazýval se Dik Sand. Jmeno Dik obdržel po člověku, jenž ho našel a Sand po místě, na kterém nalezen byl, totiž na písčíně, jež nachází se u vchodu do přístavu novoyorského.

Dik byl mladík velmi schopný; sotva dospěl osmého roku svého věku, jevil velikou chuť k plavectví a vstoupil na loď co plavčík. Kapitán Hull poznal jej a pocítil k němu velkou náklonost i přimluvil se zaň u pana Veldona, který se ujal Dika a pečoval o jeho náležité vzdělání. Dik za to projevoval vždy velkou vděčnost a oddanost k celé rodině Veldonově. Nebyl by zajisté otálel ani okamžik dáti svůj život za některého člena rodiny té. Z toho poznáme snadno, že měl z toho velkou radost, když uslyšel, že paní Veldonová se svým synem pojedje s nimi domů na lodi „Poutníku“, Malý Jak byl jeho miláčkem, téměř mladším bratrem a kde i kdy jen mohl, byl u něho.

Paní Veldonová svěřila syna svého bez rozpaků Dikovi a nebála se, když malý Jak s nim lezl po provazových žebřících a po žerdích na lodi, což malému hochu sloužilo ke zdraví; byl to tělocvik proň užitečný a velmi příhodný na lodi, kde neměl k volnému pohybování příliš mnoho místa.

Po kolik dní panoval vítr našim plavcům méně příznivý. Bylo to 2. února, v místě shora udaném, když se přihodilo něco zvláštního.

Malý Jak nalezal se s Dikem nahoře na předním stožáru a pojednou se ozval, že něco vidí. Tím vzbuzena byla pozornost Dikova, jenž bedlivě pohlížel v stranu, kterou mu Jak udal i spatřil



skutečně, že po moři plave nějaká věc i neotálel oznámiti to plavcům, načež všickni, kdož měli tolik času, i sám kapitán, jali se pozorovati věc, jež plula na povrchu vody v dálce asi tří anglických mil od „Poutníka.“

Na rozkaz kapitánův brala se loď tato směrem k oné věci a hnedle pozorovali všickni, že to zbytky lodi rozbité. Když se přiblížili značně, zaslechli z lodi rozbité štěkot, což vzbudilo zvědavost jich a přimělo je k větší rychlosti.

Spuštěn malý člun, do něhož vstoupil kapitán, Dik a dva plavci. Blížili se rychle k troskám lodi a vylezli nahoru. Mimo psa našli tam ještě pět černochoů, jižto leželi bez sebe v koutě jedné jízby a Dik tvrdil, že lidé ti posud dýchají. Byli rychle dopraveni do člunu a převezeni na loď. Jakmile se octli na palubě, volal kapitán kuchaře Negero.

Kuchař přiběhl nahoru. Sotva uzřel ho pes zachráněný, vrhl se s hrozným štěkotem naň a chtěl ho chopiti za krk zuby svými. Kuchař měl se co brániti a pouze tím se zachránil, že plavci přiskočili a odtrhli psa.

„Znáte toho psa?“ tázal se kapitán kuchaře.

„Já ho nikdy neviděl,“ odvece tento.

„Věru, podivná to věc,“ mružel si Dik.

Ačkoli obchod s černými otroky byl zakázán usnešením evropských velmocí a lodě anglické i francouzské na moři křižují a bdějí nad tím, by hanebný obchod ten nebyl provozován, odváží se ročně z Afriky mnoho černochoů do otroctví, což velmi dobře bylo známo kapitánu Hullovi.

Ošetřovali velmi pilně černochoy a nejstarší z nich, asi šedesátiletý, který uměl anglicky, zotaviv se záhy, vypravoval, jak před desíti dny loď jejich, jmenem „Valdek“ srazila se za noční doby, kdy oni spali, s jinou a když procitli a přiběhli na palubu, že cizí lod byla pryč a lidé s lodí „Valdeku“ také.

Výrok ten potvrdili ostatní jeho soudruzi, kteří nebyli otroky,

#### 4 Patnáctiletý kapitán

nýbrž občané republiky severoamerické a příslušníci obce Pensylvanie. Pracovali v Australii, blíže Melbonanu po tři roky a vraceli se domů na lodi „Valdeku“, na které stihla je zmíněná nehoda.

Po celých deset dní živilo se nuzně tím, co našli na troskách; zvláště však měli nouzi o vodu a byli již po delší čas bez sebe, když našli je plavci „Poutníka.“

Nejstarší z černochoů nazýval se Tom; ostatní čtyři, mnohem mladší, byli Barta (Bat) syn Toma starého, Austisi, Akteon a Herkules. Jmano psa zachráněného zároveň s nimi bylo Dingo.

Byl to veliký pes, druhu, který nachází se na Novém Hollandu a nalezen byl před dvěma roky na březích afrických od kapitána „Valdeku“, jenž se ujal zvířete toho. Co zvláštnost slušno podotknouti, že pes měl obojek, na kterém byly vyryty písmeny S. V.

Starý Tom pozoroval, že pes nemá rád černochoy, ačkoli jim v ničem neublížil. Za to spřátelil se záhy s malým Jakem a hrával si s ním často. Hoch ten učil se čísti, ale způsobem zvláštním. Mělt tolik kostek, kolik abeceda má písmen a na každé kostce byla vyobrazena jedna písmena. Hoch si jimi hrál, sestavoval je v slova a tak se hravě učil zároveň.

Jednoho dne, bylo to 9. února, hrál si takto na palubě a starý Tom pomáhal mu při tom. Dingo obskakoval kolem nich a pozoroval je bedlivě. Pojednou skočil a popadl do huby kostku, na které byla vyobrazena písmena S i běžel s ní stranou a postavil ji na podlahu, načež přiskočil a totéž učinil s písmenou V.

Dingo znal tudíž písmeny; když pak mu chtěli odnítí kostky uchvacené, protivil se tomu, což vzbudilo podivení zvláště u kapitána i paní Veldonové. Kapitán vypytał se po minulosti psa, avšak nikdo z černochoů nemohl mu povědítí nic určitého.

Kapitán pronesl mínění, že by to mohl býti pes cestujícího Francouze, Samuele Vernona, který podnikl v roce 1871 cestu do vnitř Afriky, odkud se více nevrátil.

Když o věci té hovořil s paní Veldonovou, objevil se Negoro na palubě. Nikdo si ho nevšímal a nepozoroval, jak zuřivé pohledl na psa uzřev písmeny, jež střeží. Pes pak ucítiv jej, stal se nepokojným, načež Negoro, zahroziv mu rukou, vzdálil si rychle. Kapitánovi však neušla tato náhoda i mručel si:

„V tom vězí nějaké tajemství.“

Kapitán Hull opětoval zkoušku tuto několikráte a Dingo si důsledně vybral vždy tytéž písmeny, S a V. Tím získal si ještě větší náklonnost a lásku všech; jediný Negoro nesdílel tyto city s ostatními obyvateli lodi a choval se nepřátelsky k psu či vlastně vyhýbal se mu všemožně.

Dne 10. února změnil se vítr dosud nepříznivý a kapitán Hull očekával, že nahradí, co byl dosud zameškal.

Paní Veldonová procházela se po palubě a pohlížejíc na moře pravila Dikovi, jenž s malým Jakem byl na blízku:

„Pozoruj tu divnou barvu vody mořské, pochází snad od nějaké vodní rostliny.“

„Ne tak, paní Veldonová,“ odvětil Dik, „barvu tu způsobují miliony zvířátek koryšovitých, jež slouží za pokrm větším zvířatům; zvláště velrybám.“

V tom přišel kapitán Hull na palubu a potvrdil výrok plavčíka dodav ještě, že kde tato zvířátka v množství tak značném se vyskytují, tam že bývá obyčejně velryba na blízku. Sotva to dořekl, vykřikl plavec jeden: „Velryba“.

Vskutku zahlédli v dálce asi čtyř mořských mil jakési víření vody, které oznamovalo, že v tom místě prohání se nějaké velké zvíře, ač bránila tomu vzdálenost, by poznali jaké to asi zvíře jest.

Zkušený lovec velryb, jako byl kapitán Hull, poznal záhy, že to není pravá velryba, nýbrž jiný druh a sice tak zvaný „jubart“.

Pochopím snadno, že zjev ten způsobil velký poplach mezi mužstvem na lodi a sice tím více, poněvadž dřívější lov se jim dobře nesydařil. Hle tuť naskytl se vítaná příležitost nahraditi onu vadu a

## 6 Patnáctiletý kapitán

když paní Veldonová pronesla mínění svoje, zdali podnik ten není spojen s nebezpečím, upokojil ji v tom ohledu kapitán; řka, že věc ta nechová pro ně žádného nebezpečí a že s prostředky, jaké má teď po ruce, vykonal již mnohokrát podobný lov.

Kapitán Hull konal přípravy k lovu, věda ze zkušenosti, že spojen bývá s velkými obtížemi.

Mohlť vyslati jenom jeden člun maje pouze pět cvičených plavců. Při lovu tom jest potřebí cvičených a schopných námořníků, poněvadž jedním pohnutím vesla člun uvržen býti může v nebezpečí a záhubu. Na „Poutníku“ musil zanechatí zatím Dika, jenž byl by sice rád se účastnil lovu, avšak podrobil se nutnosti vida, že aspoň jeden zkušený plavec musí zůstatí na korábu.

Moře bylo tiché, vítr ochaboval a to bylo podniku velmi na prospěch.

Člun spuštěn na vodu a plavci vstoupili do něho.

Dříve než kapitán Hull spustil loď dal Dikovi potřebné rozkazy a naučení, jak se má chovati za jeho nepřítomnosti a zároveň vyzval černochoy, by ve všem podporovali Dika, což tito ochotně přislíbili.

## Nešťastný lov.

Zvíře, jež kapitán Hull uloviti chtěl, prohánělo se dosud uprostřed plochy pokryté miliony koryšovitých zvířátek a nebylo potřebí se báti, že by snadno své stanoviště opustilo.

Člun blížil se rychle k velrybě; kapitán stál na přední části a dával posud znamení lodi, poněvadž hlas jeho tam slyšeti více nemohli. Dingo počal hrozně výtí a paní Veldonová chvěla se, považujíc to za špatné znamení.

Negoro vystoupil na palubu, nepochybně za tím účelem, by pozoroval pohyby člunu; Dingo uzřev jej skočil zuřivé po něm a chtěl ho chopiti za krk. Dik zavolal ho zpět; Negoro ani nehlesnul a vrátil se dolů.

„Herkule,“ pravil Dik tomuto, „dávejte pilně pozor na toho muže.“

„Budu bdíti nad ním,“ odvětil Herkules a sevřel silné pěsti svoje.

Dik s paní Veldonovou pohlíželi za člunem, jenž zdál se již pouhou tečkou na vodě.

Za půl hodiny po tom, když byli lod opustili, nalezali se plavci s kapitánem nedaleko velryby, která se nehýbala. Kapitán se připravil k ráně a mrštil vší silou harpunu po velrybě, načež volal: „Zpátky.“

Veslaři rychle pluli nazpět, by člun nebyl vydán v šanc ranám velryby. Ta se obrátila, byvši raněna, stranou, při čemž objevila se druhá, menší velryba; mládě to větší.

Velryba i s mládětem ponořila se, pak vyplula opět na hladinu a s velkou rychlostí uháněla odtud, vlekouc člun za sebou. Zatím vzdálili se asi pět mil od „Poutníka“; kapitán Hull dal korouhvičkou znamení lodi, by se přiblížila.

Velryba znovu se objevila nad hladinou vodní; člun blížil se opět rychle k ní. Velryba chystala se k útoku na člun a vrhla se naň jako

## 8 Patnáctiletý kapitán

šípka. Veslaři v čas uhnuli se s loďkou a ryba letěla kolem nezavadiví o člun.

Kapitán a dva plavci bodli svými oštěpy rybu, která na to zuřivě vyskočila nad hladinu, mlátíc mocné ohonem svým do vody až se vířila hrozně a naplnila Člun do polovice. Dva plavci chopili nádoby a jali se vodu jimi vybíratí.

Velryba neupustila od útoku svého a plavci měli nyní co dělati, by se ubránili.

Kapitán Hull dával znamení korouhvičkou „Poutníku“. Avšak což mohl Dik podniknouti ve prospěch kapitána. Vítr příznivý nevanul, pročež loď plachetní nemajíc parního stroje, nemohla se rychle blížiti a člun vyslati nemohl Dik také, poněvadž neměl kým ho obsaditi a sám loď opustiti nesměl.

Velryba chystala se k novému útoku na člun; plavci uznávali, že jsou ztraceni a vzkřikli hrozně.

Velryba udeřila člun z dola a tím vyhodila jej do povětří, tak že lidé z něho vypadli. Byli by ovšem plováním se mohli zachrániti, ale zuřivá velryba mlátila ohonem svým do vody, tak že mocné vlny a prudký vír pohltil záhy oběti své.

Za čtvrt hodiny, když přibyl Dik, jenž s černochoy byl vskočil do připraveného člunu, na místo, kde se udál převrat hrozný, zmizely veškeré stopy živých tvorů a nebylo viděti na vodě krví zbarvené nic jiného nežli trosky rozbitého člunu.

Hrůzou a soustrastí byli mocně dojati všichni při té hrozné nehodě. Kapitán Hull se všemi soudruhy svými zahynul.

„Pomodleme se za ně,“ pravila paní Veldonová, když se dozvěděla smutnou tu novinu. Bylo k tomu arcí mnoho příčin.

Loď neměla kapitána, který ji řídil, ani mužstva, které služby potřebné na ní konalo a nalézala se uprostřed oceánu pustého, na sta mil vzdálena od pevniny a vydána jsouc v šanc co hračka vlnám. Byl to hrozný osud.

Na „Poutníku“ byl jediný zkušený plavec Dik Sand, mladík

patnáctiletý, byl kapitánem nyní, kormidelníkem a zároveň i plavcem — v jeho osobě byla soustředěna veškerá obsádka lodi.

Černochové, lidé hodní a ochotní i silní, nebyli cvičenými plavci. Co měli nyní počítí opuštění na lodi. V tom okamžiku objevil se Negoro na palubě a nikdo nebyl by s to býval, povědít, co počítával muž ten při nehodě, která stihla loď. Zastavil se na zadní části paluby asi tři kroky od Dika.

„Chcete mluvit se mnou?“ tázal se ho Dik.

„Mám co jednati pouze s kapitánem Hullem.“

„Víte dobře, že zahynul.“

„Kdo velí nyní na lodi?“ tázal se Negoro nestydatě.

„Já,“ odvece Dik.

„Vy,“ zamručel Negoro a pokrčil rameny, „patnáctiletý kapitán.“

„Patnáctiletý kapitán, zajisté,“ pravil Dik a přistoupil ke kuchaři. Ten couvnuł.

„Nezapomínejte,“ ozvala se paní Veldonová, „že tu jest pouze jeden kapitán — kapitán Sand a dobře učiní každý, kdo jej poslechne.“

Negoro se uklonil a mruče slova nesrozumitelná couvnuł na svoje stanovisko.

Dik odebral se do kajuty kapitánovy, by nahlédl do mapy, na které byla vykreslena cesta „Poutníka“.

Shledal, že loď se nalézá před stupněm 43 šířky a 164 délky. Potom vysvětlil náležitě stav věcí černochoům a vyzval je, by mu byli nápomocni, dopravit loď do bezpečného přístavu, což tito velmi ochotně přislíbili.

Nejprvé jal se učiti starého Toma, jak se řídí kormidlo; bylť Dik skutečným kapitánem na lodi. Jednalo se o to nyní, by loď vplula do některého přístavu amerického, necht byl by kterýkoli.

Vítr vanul severozápadní a Dik hleděl, by veškeré plachty byly rozvinuty a použito se náležitě příznivého větru.

## 10 Patnáctiletý kapitán

Dik vyzval černochoy, by vykonali, co a jak jim nařídí a ti byli bez průtahu volni, i konali vše, ač ne hned na ponejprv výborně, aspoň tak, že loď s roztaženými plachtami plula mnohem rychleji.

Život na lodi nabyl opět tvárnosti dřívější, ačkoli všickni dlouho ještě pociťovali dojem hrozného a náhlého neštěstí.

Černochové konali horlivě povinnosti své a na lodi panoval pořádek vzorný, což vzbuzovalo nejlepší naděje.

Negoro, jako dříve, objevil se velmi zřídka na palubě. Dik byl odhodlán, kdyby se protivil v něčem, že ho dá zavřítí, v kterémžto případě byl by Herkules na pouhé znamení chopil kuchaře a učinil neškodným. Službu jeho byla by přijmula panská paní Veldonová, Nan, která také uměla vařiti.

Na každé lodi bývají dva kompasy, by jeden s druhým porovnatí bylo možno a také „Poutník“ měl dva takovéto nástroje; Dik pak velel lidem, by na ně dali dobrý pozor, poněvadž jsou to věci nutné potřebné.

V noci z 12. na 13. února přihodila se nemilá událost, že totiž kompas, jenž byl připevněn k trámu v kajutě kapitánově, spadl, což zpozorováno bylo teprv z rána.

Mimo tuto nehodu dařilo se vše na lodi zcela dle přání všech a paní Veldonová oddávala se opět naději, že vezme všecko dobrý, konec.

Dik Sand zavedl ten pořádek, že v noci řídil sám kormidlo. Za dne spal několik hodin a v ten čas zastávali jej Tom nebo syn jeho Bárta.

Malý Jak oddal se opět hrám dřívějším a běhával s Dingem po palubě; nemohli nyní Dik s ním se tak často baviti jako dříve, za to hrál si Jak neustále se psem.

Tak chodilo vše takřka starým pořádkem; černochové konali každým dnem zdárnější služby a Tom již vycvičil se řádné v zacházení s kormidlem.

V noci řídil kormidlo vždy Dik sám; v noci z 13. na 14. února



byl nucen popřít si oddechu na několik hodin, an zatím zastal jej u kormidla starý Tom.

Obloha byla zatažena, tma vůkol panovala čirá, pročež dal Dik na předním i zadním konci lodi světla rozžehnouti a Herkules s Akteonem byli postaveni co strážce na přední části lodi.

Okolo třetí hodiny ráno napaden byl také starý Tom ospalostí tak silnou, že nemohl se jí ubrániti a neviděl i neslyšel, proto nepozoroval také stín, jenž objevil se na palubě.

Byl to Negoro, jenž přišel k místu, kde se nalezal kompas, vstrčil pod něj nějaký předmět, který držel v ruce, načež vzdálil se opět, aniž byl by ho kdo viděl.

Kdyby Dik byl ráno zpozoroval tento předmět pod kompasem, byl by ho velmi rychle odstranil. Bylo to kus železa totiž, které mělo ochromiti činnost kompasu. Jehla magnetická tím byla svedena k jinému směru a neukazovala více k severu, nýbrž k severo-západu; odchylka obnášela půl pravého ciklu.

Za celý týden, jenž následoval na událost právě zmíněnou neudálo se nic na lodi „Poutníku“. Vítr severozápadní foukal prudčeji, tak že „Poutník“ urazil asi 260 mil za čtyřiadvacet hodin; ovšem neplul více směrem dřívějším; odchyloval se od něho o pět a čtyřicet stupňů.

Dik soudil, že lod nalezá se nyní v pásnu, v kterém často ubírají se lodi z jednoho dílu světa k druhému a doufal každým dnem, že se s nějakou takovou lodí setká — ale marně, čemuž se nemálo divil. Nevěděl arci, že „Poutník“ nalezá se mnohem jižněji, nežli dle jeho mínění se nalezati měl. Poněvadž neměl kompasu druhého, kontrolního, nemohl pozorovati klamný směr, jímžto plula loď a držel se vždy k jihovýchodu místo k východu, jak myslil.

Tu pojednou počal barometr dne 20. února věštiti změnu počasí, neboť rtuť v něm rychle klesala. Nepohoda se také záhy dostavila.

## 12 Patnáctiletý kapitán

Dik musil opatřiti se proti bouři a sice tím nejprve, že rozkázal svinouti plachty.

V třech následujících dnech, totiž 20., 21. a 22. klesal tlakoměr stále, což způsobilo Dikovi veliký nepokoj, který pečlivě tajil před ostatními.

Dne 23. února z rána byl vítr slabší, ale odpoledne sesílil tím více.

Okolo čtvrté hodiny objevil se Negoro na palubě a pozoroval bedlivě oblohu. Husté mraky poletovaly s nesmírnou rychlostí po obloze. Negoro si toho úkazu nevšímal příliš a kdo byl by ho pozoroval pilně, byl by uzřel kolem rtů jeho úsměv, který naznačoval spokojenost spíše než co jiného.

Od 24. února do 9. března nestala se v ničem změna patrná; chvílemi ochabnul vítr, avšak hnedle potom nabyl zase dřívější síly své.

Také bouřky snesly se časem a dvakrát neb třikrát vjel blesk nedaleko lodi do vody; pak zase přšelo, jen sé lilo i neviděli ničeho plující na zdařbůh. Dik soudil, že loď musí býti již na blízku pevniny.

Dne 10. března klesl tlakoměr na 26. palců, což bylo znamením, že nastává prudká bouře, které zuřívají na moři v krajinách tropických.

Dne 12. února klesl tlakoměr téměř na dvacet pět palců, což svědčilo neomylně, že krutá bouře dostaví se co nejdříve.

Dik trápen byl starostí, že se loď, hnaná ku předu s ohromnou rychlostí, rozbije o úskalí pod vodou ukryté, neboť nemohli býti dle jeho mínění daleko od břehu.

Tu se pojednou objevil Negoro na palubě, vztáhl ruku, usmál se potutelně a slova nepromluviv vrátil se do své jizby.

Toho dne zuřila také bouře krutá a kde bylo kousek plachty ještě na lodi, ta byla roztrhána.

Nezbylo jim na lodi nic jiného, nežli pomocí kormidla řídití běh její a by vlnou nějakou nebyl sražen, uvázal si Dik provaz kolem těla.

Když v noci z 13. na 14. března Dik na chvílku ulehnuv udála se znovu nehoda. Negoro přišel na zadní část lodi, kde se nalezali Tom a Bat chtěje s nimi hovor započítí; oni však mu neodpovídali. Pojednou klesl kuchař při prudkém pohybu lodi a byl by sletěl do vody, kdyby se nebyl chytil skříně, v které se nalezal kompas.

Tom vzkřikl leknutím a Dik, jenž spal toliko na polo, přikvapil rychle na palubu.

Negoro chopil ono železo, které byl vstrčil před tím pod kompas a skryl je dříve nežli Dik mohl něco spatřiti.

Když uslyšel Dik co se přihodilo, tázal se zpuřně kuchaře:

„Co tu děláte?“

„Co se mi líbí,“ odvece Negoro.

„Co to pravíte?“ zvolal Dik zlostně.

„Já pravím, že to není zakázáno choditi po palubě.

„Dobrá, já vám to nyní zakazuji pro vždy,“ pravil Dik.

„Velmi dobře,“ odvece Negoro, při čemž učinil posunek výhrůžný.

Dik vyňal revolver z kapsy řka:

„Nezapomeňte Negoro, že při té nejmenší neposlušnosti roztříštím Vám lebku.“

V tom chopil Herkules kuchaře a pravil : „Kapitáne, mám lotra toho do vody hoditi.“

„Ještě ne,“ odpověděl Dik.

Negoro vzchopil se rychle.

„Proklatý černocho,“ mručel si, „počkej, to ti oplatím.“

Dik pociťoval nepokoj i zmocnila se ho nedůvěra, zdaž pravější rozbítí kompasu nesouvisí s pádem Negora i poručil, by tento byl bedlivě střežen.

Po celý týden následující neochabnula bouře ; „Poutník“ letěl

## 14 Patnáctiletý kapitán

jen ku předu a zajisté urazil za čtyřicet hodin dvě stě mil a přece posud neobjevila se země.

Ráno 24. března zvolal Herkules: „Země.“

Dik přiběhl k němu a černocho ukazoval na bod na severovýchodním obzoru; Dik nahlížel v tu stranu a ušel asi na deset mil vzdálený hornatý břeh.

Za nynějších okolností vzbudil v něm tento výjev starost velkou místo radosti.

Negoro objevil se též na palubě, prohlížel si břeh a zmizel zamručev něco, čemu však nikdo nerozuměl.

Uplynuly dvě hodiny a mimo horu, již viděli dříve a která mizela pomalu, nespátřil ani skrze dalekohled zemi. Okolo druhé hodiny odpoledne zmizela úplně s obzoru.

Dik poznal, že to byl ostrov nějaký i soudil nejspíše, že to ostrov Vaihu či Rapanuhi, jež r. 1686 našel David. Jestliže tomu bylo tak, byl „Poutník“ vzdálen od pevniny ještě 2000 mil. Na štěstí v kruté bouři tak dlouho panující neutrpěla loď ta pražádné škody.

## Země.

Dne 21. března počala rtut v tlakoměru stoupati a záhy na to ochabnul trochu vítr. Ovšem zatím nebylo ani pomýšlení, by plachty se rozvinuly, avšak Dik očekával, že než uplyne čtyřiadvacet hodin, bude s to aspoň jednu plachtu upotřebiti. Vítr ochaboval patrně a Dik pomýšlel na to, by rozvinul plachty, jichž bylo nejvíce potřeby. Při tom arci výdatně mu pomáhali černochové.

Bylo 5. dubna; uplynuly dva měsíce ode dne co „Poutník“ odplul od Nového Selandu. Dik se velice divil tomu, že posud neuzřeli zemi.

Jeden muž za tou příčinou byl neustále na stráži.

Bylo to 6. dubna ráno; Dik sám vylezl na stožár a rozhledna se zvolal: „Země, země před námi!“

Na slova ta vyběhli všickni na palubu, jediný Negoro se nedostavil.

Všickni uzřeli v dálce asi čtyř mil nízký břeh před sebou.

Lidské obydlí, přístav nebo ústí řeky nějaké nebylo nikde spatřeni. Vítr zatím se vzmahal a hnal loď velmi rychle ku břehu. Dik vypátral malou zátoku, do které mínil vplouti; avšak než by se tam loď dostala, musila projeti uprostřed množství skalisek.

Pojednou vyskočil pes Dingo a počal hrozně výt, jako by poznával zemi, která budila v něm vzpomínky bolestné.

Za chvíli oznámil Dik paní Veldonové, že nelze mu loď vpraviti do bezpečného přístavu.

Loď uháněla prudce ku břehu a náhle pocítili všickni mocnou ránu. Velká vlna chopila loď a zdvihla ji do výše, načež loď padla dolů a pevně uvázla na skaliskách. Při tom zlomily se a sřítily stožáry. Na štěstí nepřišel nikdo tou nehodou k úrazu. Loď měla velkou díru a voda silným proudem valila se do ní.

## 16 Patnáctiletý kapitán

Za deset minut byli všickni, kdož se nalezali na „Poutníku“, dopraveni na břeh v bezpečnost.

Loď arci byla ztracena; také nebylo lze pomýšleti na zachránění nákladu.

Kde se nalezali, to jim nebylo známo; Dik soudil že jsou na břehu peruánském.

Jednalo se nyní o to, vyhledati nějaký útulek; vesnici nebo město, kde lidé bydlili; pobřeží, jak daleko mohli dohlédnouti, bylo pusté.

Negoro procházel se po břehu a zíral kolem, jako by mu krajina ta byla známa.

Nikdo si ho nevšímal; Dik nepovažoval jej více za svého podřízeného a nikdo jiný s člověkem tím nevlídným nehodlal se pustit do hovoru. Dingo sice štěkal, když Negoro ubíral se dále po břehu, ale konečně umlknul.

Jednalo se nejprve o vypátrání místa, kde by se celá společnost ukryla. Konečně se jim podařilo, nalezti jeskyni dosti velkou, by v ní prozatím všickni si odpočinuli.

Co se týká občerstvení, jídla a nápoje, o ty neměli nouzi. Bylo to v poledne asi v jednu bodinu, když seděli všickni u skrovného obědu a Negoro také byl se vrátil opět i zdálo se, že nemá chuti sám pustit se do lesa, jenž rozprostíral se na všech stranách.

Do hovoru se nemíchal, avšak dával pilně pozor na to, co se mluvilo, aniž by tím však vzbudil podezření.

Radili se vespolek o tom co nyní mají počítí; Dik navrhnul, že s Tomem vydá se na zvědy, ostatní by zatím zůstali na místě. Paní Veldonová opírala se odloučení tomu, ačkoli Dik tvrdil, že by to mohlo trvati sotva déle než dva dny, načež paní Veldonová konečně přivolila.

Nežli se vydali na cestu, navštívili je\* ště trosky lodi „Poutníka,“ by na břeh dopravili vše, co mohlo býti jim k užítku nějakému, jako na př. zbraně, nože, kompas a dle přání paní Veldonové, veškeré

hotové peníze. Nalezli pouze 500 dolarů asi, což bylo velmi málo, neboť paní Veldonová sama měla více u sebe — avšak peníze ty nenalezly se více.

Kdož je vzal asi ? ne-li Negoro ?

Dik umínil si, že se ho na to přímo zeptá.

Nastával večer, pročež vrátili se do jeskyně. Negoro nebyl tam. Dik svěřil podezření svoje stran toho člověka paní Veldonové, která je sdílela s ním úplně.

Umínili si, že nebudou čekati naň a ulehnou. Dříve usnesli se, že černochové střídavě budou bdíti a státi na stráž.

Ráno dne 7. dubna uzřel Austin, jenž za svítání nastoupil stráž, že Dingo štěkaje běží k blízké říčce, což bylo znamením a důkazem, že pes něco čenichá.

Slunce právě vycházelo; Dik, paní Veldonová i černochové vyšli z jeskyně. Dik vyzval tři černochoy, by se ozbrojili a provázeli jej. Odebrali se k místu, kde štěkal pes i spatřili člověka, jenž kráčel zvolna dolů po stráni protější. Když uzřel cizinec Dika s černochoy, zarazil se, nevěda má-li jiti dále, avšak Dik přívětivě mu kynul, načež cizinec důvěrně se blížil.

Byl to silný muž asi čtyřicetiletý, podobný kočovníku, jenž zvyklý jest žíti stále pod sirým nebem.

Měl na sobě koženou halenu, na hlavě klobouk se širokou střešou a na nohou vysoké boty, na nichž řinčely mocné ostruhy.

Dik poznal, že to není Indián, nýbrž spíše potulný dobrodruh, jakých se potlouká mnoho v pustinách amerických.

Když se byl dosti přiblížil, oslovil jej Dik v řeči anglické a shledal, že cizinec rozumí řeči té, načež podal mu ruku. Zatím přiblížila se paní Veldonová, cizinec pak uzřev ji, sejmul klobouk a pozdravil ji zdvořile.

Nejprve se ho tázali, v které končině americké se nacházejí, načež cizinec jim řekl, že jsou na pustém pobřeží Bolívie a že daleko široko tu není lidského obydlí.

## 18 Patnáctiletý kapitán

Na otázku, zdali bydlí v pustině této, odpověděl, že bydlí dále na jihu a že pochází z Karoliny, kteroužto vlast opustil před dvaceti lety a že se ubírá k severovýchodu do Atakamy, by tam navštívil ve farmě sv. Filipa bratra svého, s nímž má vyříditi jakousi obchodní záležitost. Vyzval společnost, by ho tam doprovodila, poněvadž blíže nenalezne útulku a že bratr zajisté je všecky rád pohostí.

Na otázku, jak vzdálena jest ona farma a proč sám ubírá se pouští, odpověděl, že vzdálenost ta obnáší asi dvě stě mil a že tu cestu vykonal již kolikráte, tak že mu to jest věcí zcela všední.

Dik Sand uvažoval bedlivě návrh Harrisův, tak se totiž nazýval cizinec. Jednalo se o cestu dvou set mil uprostřed lesů a pustin — zajisté nemálo to obtížná cesta, když se jim nedostávalo úplně prostředků dopravních. Cizinec na to odpověděl, že nedaleko odtud má koně, jenž se zatím pase, kterého přenechá paní Veldonové a synovi jejímu; pro mužské pak, že nebude tak obtížnou cesta, která ostatně, když neustále půjdou lesem, zkrátí se nejméně o 80 mil a jestliže denně urazí deset mil, že mohou doraziti do farmy za dvanáct dnů.

Dodal zároveň, že nemá potravních zásob tolik, by stačily pro všecky na tak dlouhou dobu.

V ohledu tom však upokojila ho paní Veldonová oznamujíc, že oni mají potravin dosti a že milerádi chtějí s ním je sdíleti.

Dik poznovu činil námitky a sice proto, že bylo by lépe po vodě podniknouti tak dalekou cestu, načež cizinec jej ubezpečoval, že by nejméně dvě až tři sta mil uraziti musil, nežli by na severu nalezl město nějaké, k jihu však, že jest nejbližší město Chili, ještě mnohem vzdálenější.

Dik se opět tázal cizince, do kterého asi přístavu myslí, že nejprve se dostanou, načež odpověděl on, že nelze mu dáti o tom určitou zprávu, poněvadž to sám neví, že však z farmy sv. Filipa budou s to dostat se do města Atakamy, kde snadno naskytne se příležitost, by dále mohli cestovati.



Nedalo se nic více namítati proti návrhu cizince a tak usnešeno, že večerem nastoupí se další cesta a konány jsou přípravy potřebné.

Dik pojednou obrátil se k Harrisovi s otázkou, zdali nepotkal nikoho a vypravoval mu, že lodní kuchař, jmenem Negoro se byl ztratil.

O tom, že loď „Poutník“ se rozbila, dána byla již z počátku hned zpráva ochotnému Harrisovi.

V ustanovený čas vydali se na dalekou cestu, každý měl raneček, v němž nesl potřeby rozličné, potraviny a různé věci jiné, bez nichž vydati se tak daleko nebylo radno ani možno.

Ačkoli se nenaskytlo pranic, co bylo by vzbuzovalo podezření, pocitoval Dik přes to nedůvěru a jakousi bázeň.

Paní Veldonová však kojila se nejlepšimi nadějemi.

V čele společnosti kráčeli Dik a Harris ; oba ozbrojeni puškami. Za nimi kráčeli Bárta s Austinem, kteří měli co zbraň pušky a nože lovecké. Za těmi ubírali se na koni paní Veldonová se svým malým synem Jakém ; za nimi pak šli Nan s Tomem a průvod končili Akteon a Herkules. Dingo běhal neustále a nepokojně sem tam, jako by hledal nějakou stopu; jeho chování od té doby, co se loď rozbila, vzbuzovalo všeobecné podivení. Téměř stále kňučel a vrčel, aniž byl by kdo mohl udati příčinu toho.

Strýc Benedikt nedal se vřaditi v průvod naznačený, potloukal se v trávě brzo napřed, brzo v zadu, ohlížeje se po nějakém hmyzu a nedbaje toho, kdyby třeba byl při tom uštknut jedovatým hadem.

Paní Veldonová z počátku volala ho nejméně stokrát, by nezabloudil, ale mamě; hrozila mu konečně, že mu odejme jeho nástroje přírodozpytecké, proti čemu však mírný strýc se rázně opíral i nezbylo konečně nic jiného, nežli vyzvati Herkula, by na učence dával pozor a v případě nutnosti učinil s ním totéž, co on dělal s hmyzem, to jest chytit jej a donésti na pravé místo.

Celá společnost byla ozbrojená a opatrná; Harris tvrdil, že

## 20 Patnáctiletý kapitán

netřeba se obávati nějakého setkání nepřátelského, leda s Indiány kočovnými a to ještě, že jest velmi pochybné.

Cesta byla velmi chatrná; byla více stopou zvěře, než lidskou cestou a jen s těží mohli dále se bráti a za dvanáct hodin průměrně sotva urazili pět nebo šest mil.

Povětrnost panovala velmi krásná a kdyby nebyli lesem se ubírali, nebyli by s to bývali snést nesmírné vedro.

Společnost krátila si rozličným způsobem dlouhou chvíli, předmět k rozmluvám poskytovaly rozličné neobyčejné druhy stromů, které cestou zastihli.

Nalezli vzácný druh neobyčejné velkých stromů ebenových, jichž dřevo bylo mnohem černější, nežli to, které obyčejně v obchodě se objevuje.

Avšak jeden strom, který v tomto pásmu jest vůbec všední, scházel tu a sice strom kaučukový.

Dik byl slíbil příteli svému Jakovi, že mu ukáže stromy kaučukové a hoch si to pamatoval i připomínal mu častěji slib jeho. Harris při takových sporech býval prostředníkem a sliboval, že nedaleko farmy, ku které se ubírají, nalézá se hojnost takových stromů, načež Jak se upokojil v tom ohledu a počal zase novou lamentaci, že mu totiž byl Dik slíbil, ptáky zvané kolibri.

Těž v ohledu tom upokojil Harris malého Jaka slibuje, že kolem farmy uzří ptáků těch v hojnosti.

Společnost, aby co možná nejdříve octla se na místě, nezdržovala se nikde dlouho a popřála si jen nejnnutnější čas k odpočinku.

Když nastal první nocleh, nalehal Dik na to, by zapálen byl oheň, ale Harris tomu odporoval, ujišťuje, že v krajinách těch není škodlivých zvířat, šelem ani jedovatých hadů. Pro všechny možné případy postavena stráž; první byl Herkules, jenž bděl, načež po řadě vystřídalí jej ostatní.

Noc uplynula tiše a ráno procitli všickni ve zdraví, jeden po

druhém. Posnídavše vydali se všickni na další cestu, okolo sedmé hodiny ráno.

Uplynuli dnové 8., 9., 10., 11. a 12. dubna, aniž bylo by se naší společnosti něco neobyčejného přihodilo. Pouze malý Jak churavěl trochu, strýc Benedikt pák byl nespokojen, že se mu nepodařilo vypátrati nějaký nový druh hmyzu.

Dne 16. dubna, když byli dle domnění již blízko cíle, těšíce se na odpočinek řádný a když právě obědvali, ozvalo se zvláštní hvízdání, jež znepokojilo paní Veldonovou.

„Co to?“ zvolala.

„Had,“ ozval se Dik a postavil se s ručnicí před paní.

Harris však konej šil je řka, že pískání to pochází od gazel.

Dik byl zvědav i chtěl vědět, na čem jest a plížil se v trávě tiše; pojednou vyrazilo asi tucet gazel a s rychlostí blesku uháněly dále. Toho dne okolo čtvrté hodiny odpoledne zastavila se společnost u větší paseky, pojednou z houští blízkého vyskočilo několik zvířat a běželo rychle dále.

Přes domluvu Ameríkána zaměřil Dik a střelil, avšak Harris mu srazil pušku, volaje: „Nestřílejte!“

„Proč ne, toť byly žirafy,“ odvece Dik.

„Žirafy, kde jsou?“ zvolal Jak.

„Žirafy?“ pravila paní Veldonová, „ty se mylíš Diku; v Americe není žiraf.“

„Toť pravda,“ zvolal Harris, „i já myslím, že jste se mylíl, milý příteli, že to byli spíše pštrosi.“

Dik se tomu divil a nechtěl uvěřiti, že byl by se tak zmýlil a s tíží jen věřil Ameríkánmu, když ho ujišťoval, že rychlost, s kterou zvířata uháněla pryč, snadno zavdá podnět k tomu klamu; když pak Dik řekl, že v Americe není pštrosů, odporoval mu Harris řka, že v jižní Americe nalézá se zvláštní druh ptáků těch, a že slove „nandu.“

Na celé cestě, již byli dosud urazili, nepotkali ni jediného člověka.

## 22 Patnáctiletý kapitán

Dne 17. dubna tvrdil Amerikán, že společnost, než uplyne čtyřiaadvacet hodin, dorazí do farmy.

Toho dne nocovala společnost pod skupením vysokých stromů. Pojednou přerušeno ticho noční hlasitým vzkřiknutím.

Byl to Benedikt a když se ho Dik a paní Veldonová, jižto se vzbudili, tázali, co se mu stalo, odpověděl, že ho něco kouslo.

Všickni se ulekli myslíce, že snad jej uštknul had, čemuž odporoval učenec řka, že to byla moucha. Dik rychle rozsvítil a přistoupil k němu.

Učenec byl u vytržení pohlížeje na mouchu a když se ho tázali, co to za hmyz, odpověděl, že to moucha, jež zove se „tetsa“ a že druh ten posud nebyl v Americe pozorován.

Dik se velice divil a když opět všickni usnuli, nemohl on zamhouřiti oka.

Dlouhou cestou byla paní Veldonová velmi unavena i byl svrchovaný čas, by se dostali na místo.

Malý Jak ochuravěl a to způsobilo matce jeho velký nepokoj.

Ke všemu pak zásoby potrav ztenčily se valně, ačkoli společnost dosud netrpěla hlad.

Také pes choval se podivně; několikráte zaštěkal zuřivě a srst jeho se zježila. Tom si toho všimnul i pravil Dikovi, v kterém také vznikala nedůvěra :

„Toť podivné; Dingo nečichá k zemi; zdvihá nos vzhůru a jest velmi rozčilen. Mohlo by se mysliti, že někoho čenichá.“

„Negoro, je-li pravda,“ řekl Dik, „věru nebylo by to podivné, kdyby byl Negoro v dálce následoval nás.“

Nastával večer a nic nevěštilo, že by společnost blížila se lidskému obydlí a přece dle všeho nemohla býti farma již daleko.

K večeru dospěli do houšti, v kterém Dik pozoroval stopy, jež vzbudily jeho podezření; zdálo se, že to stopy slonů a přece v Americe nikdy slon se nenalézal.

Dik nepověděl nikomu, co soudí a tuší, ale v duchu byl přesvědčen, že Harris je zradil.

Ale k čemu to; a jaký osud je nyní očekával ?

Dik také uzřel v řece, vzdálené asi sto kroků, velká zvířata, nemotorná — hrochy, avšak neřekl o tom nic.

Okolo čtvrté hodiny našel Tom v trávě jakýsi podivný nůž.

Dik ukázal ho Harrisovi a tázal se ho, zdali jsou již blízko farmy a když ten se omlouval a nabízel, že půjde napřed, vystoupil Dik rázně, vytýkal mu, že je zavedl a opřel se tomu, by je opustil.

V tom počal Dingo zuřivě štěkati. Dik jej volal nazpět.

Vyhlídl si místo k noclehu.

Starý Tom pojednou pravil:

„Hle, pane Diku, vizte — stopy krvavé — tamto zohavené údy lidské.“

Dik ho prosil, by o tom neříkal nic, zvláště by nebyla polekána paní Veldonová.

Kdo byl by v tu chvíli pozoroval Harrise, byl by uzřel, že se s ním stala velká změna.

Dingo přiběhl k Dikovi a štěkal zuřivě.

Vedle údů lidských uzřel starý Tom řetízky a zvláštní pouta, což v něm vzbudilo nemilé upomínky.

Dik ho vedl stranou a místo pro nocleh vyhlédnuto jinde. Přípravena večeře, ale nikdo se jí téměř ani nedotknul. Unavení přemohlo hlad; mimo to pociťovali všickni nepokoj, ba leknutí a bázeň. Nastala tma a ticho; Dik, Austin a Barta bděli.

Okolo jedenácté hodiny asi zaslechli hrozné řvaní.

Tom vyskočil, Dik jej chytil za ruku, avšak nemohl tomu předejiti, by starý černoš nezvolal hrozným hlasem: „Toť lev, lev.“

Starý černoš znal velmi dobře zvuk ten.

Dik se nemohl zdržeti déle a chopiv nůž, pádlil k místu, kde se nalezal Harris; ten však zmizel a kůň jeho s ním.

Dik poznal, že „Poutník“ neuváznu na břehu americkém —

## 24 Patnáctiletý kapitán

Negoro a Harris byli podvodníci a srozumění — Dik pronesl hrozné slovo, jež byl dávno již tušil: „Toť Afrika.“

Hrozné to poznání, strašlivý klam. Na cestě po vodě zmýlil a podvedl jej kompas, nyní pak zavedl jej v pusté neznámé krajiny zrádce Harris.

## V Africe.

„Afrika, Afrika,“ opětoval si několikráte Dik a vzpomínal na rozličné události, jako na příklad na příhodu s Negorem, jenž padl na kompas, a že druhý kompas spadl a se rozbil. Poznal, že Negoro byl padouch a zrádce; že Amerikán Harris a Portugalec Negoro se znají a usnesli se o plánu nějakém, který pro Dika a jeho soudruhy zajisté neměl míti příznivé následky.

Dik soudil, že loď „Poutník“ oplula předhoří Hornovo a přirazila v Africe na břeh pusté krajiny, jež slově Angola.

Proto trvala cesta po moři tak dlouho a nikde neuzřeli lodi ani zemi.

A v pusté krajině té nalezal se Dik asi na sto mil vzdálen od břehu s paní unavenou a děckem na smrt nemocným.

Proč ale to vše bylo tak sosnováno a provedeno? Že by Negoro lstí nebo mocí chtěl Toma a jeho soudruhy zajmouti a co otroky prodati, považoval Dik za možné, že by na něm (Dikovi) se chtěl pomstíti, to chápal též, ale co zamýšlel bídník ten s paní Veldonovou a s jejím nevinným děckem.

Nechrne ho zatím v pochybnosti a pohledněme na jiné místo, asi tři míle vzdálené od noclehu společnosti naší, kde sešli se následkem umluvení dva mužové — Harris a Negoro.

Harris vypravoval hodnému soudruhovi svému, že se mu pořadilo, ovšem podvodným způsobem, vlákati Dika s celou společností asi na sto mil do pustin angolských. Nato vypravoval zase Negoro Harrisovi příhody svoje po čas dvou roků, co se oba neviděli spolu. Oba byli jednateli otrokáře Alveze; při jedné expedici byl Negoro chycen a zavezen do portugalského vězení San Pablo de Loanda, odkud se mu podařilo utéci.

## 26 Patnáctiletý kapitán

V tom se zdálo Negorovi, že slyší v křoví nějaký šumot i naslouchal bedlivě.

Nato pokračoval dále ve vypravování svých příhod, jak se dostal na Nový Seland, ukryt v lodi, na které v dolejší části uprostřed sudů a zboží ztrávil třicet dnů. Loď ta přistála v Auklandu, kde snadno se dostal na břeh. Nepodařilo se mu nalezt tam zaměstnání, až se konečně dostal na loď „Poutník“ za kuchaře. Pověděl Harrisovi, jak pokazil kompas a jak krutá bouře mu pomáhala v tom, by „Poutník“ dostal se na břeh africký místo amerického.

Nato radili se, jak dále se mají chovati vůči zavedené společnosti.

Usnesli se, že nejprve tlupa má býti rozdvojena, tak aby oddělení byli černochové, kteří prodáni budou za otroky.

Pojednou ozval se šumot, který jednou již poplašil darebáky. Negoro naslouchal bedlivě a zaslechl vrčení psa.

„Dingo!“ zvolal Harris.

„Tenkráté mi neujdeš,“ zvolal Negoro a chopil pušku.

Dingo právě chtěl skočiti na svého nepřitele, v tom zahoukla rána, pes zavyl hrozně a zmizel.

„Má dost,“ pravil Negoro.

„Šlaku, proč tě tak nenávidí?“ tázal se Harris.

„To jest věc stará,“ odvětil zkrátka Negoro. Harris pak vida, že o tom nechce mluvit, nedolehal naň a mlčel.

Ráno procitla paní Veldonová ze spánku i tázala se po Harrisovi. Dík jí oznámil, že uprchl a že je podvedl. Nyní, že musí hledět, by co nejdříve se dostali ku břehu.

Strýci Benediktovi přihodilo se neštěstí, ztratil lupu svou i brejle; Barta sice našel oba předměty, ale na rozkaz Dika mu je nevrátil, by učenec nemohl se po cestě toulati.

Pojednou, když chtěli se hnouti s místa, zvolal starý Tom:

„A Dingo.“

Dingo nebyl tu a volání a hledání bylo marné.



Nemohli se zdržovati k vůli psu a vydali se na cestu. O poledni se zastavila společnost, by si odpočinula.

Ubírali se pak dále podle potoka, doufajíce, že takto přijdou k řece a podle té ku břehu moře.

Cesta vedla je časem skrze tak hustý les, že musili prosekávati si volné místo, při čemž konal platné služby zvláště Herkules.

Nalezali na cestě té stopy hrozné — lidské kosti, ba celé údy, jež ptáci ožírali, což svědčilo, že tudy se ubíraly karavany otrocké; na štěstí to nepozorovala paní Veldonová; bylat zmálomyslněla úplně.

Brzy na to přišli do krajiny močálovitě a musili opatrně kráčet ku předu, by nezabořili se do bahna. Benedikt zapadl až po pás do bahna i měli s nim velkou práci, než ho vytáhli. K večeru dostali se ven z močálu. Vedro panovalo nesmírné a na obzoru stahovala se mračna krozivá, co známky, že nastává bouřka. Kde měli hledati útulek v poušti té? K severu byla nížina obražena řadou nízkých pahrbků. Tam kynula snad spása; třeba nebyl útulek valný, přec byla společnost aspoň chráněna před zatopením.

Pospíchali proto seč stačily jejich síly, by dospěli k místu kýženému v čas, než vypukne bouřka.

Ta však vypukla, když byli ještě asi dvě míle vzdáleni od pahorků. Blesky šlehaly na všechny strany a v každém okamžení hrozilo nebezpečí některému členu, že bleskem bude postižen.

Při jednom zablesknutí takovém uzřel Dik asi sto kuželovitých kopečků, jež považoval za tábor obyvatelů zdejších. Aby se přesvědčil, eo to vlastně jest, vydal se Dik na zvědy. Asi za tři minuty vrátil se a vyzval společnost, by jej následovala, že to není tábor nýbrž velké mraveniště.

Všickni rychle kráčeli ku předu a hnedle dospěli k jednomu kopci. Nalezli malý otvor, který Herkules rychle rozšířil nožem.

Podivili se nemálo, že nenalezli ani jediného mravence v kopci tom. Byli chráněni před nehodou, která čím dále tím prudčeji zuřila.

Nepršelo, nýbrž lilo se s mračen a kopeček osvědčil se úplně

## 28 Patnáctiletý kapitán

nepromokavým. Rozžehli svítilnu a posvítili si na obydlí svoje a shledali, že mravenci nedávno teprve opustili tuto svou brlohu. Tu se naskytlá příležitost strýci Benediktovi, by vykládal soudruhům svým z přírodopisu o mravencích a zvláště o těch velkých, jež nazývají učenci termity.

Dik poslouchal velmi bedlivě tyto výklady ; zatím bylo devět hodin večer a jednotliví členové společnosti usnuli.

Konečně shasli svítilnu; všickni spali, jen Dik bděl, poněvadž starosti mu nedaly spáti.

Přemýšlel o nehodách, jež stihly ho v poslední době a zahloubán v myšlénky, končil úvahu svou slovy jež pronesl nahlas: „Na štěstí netuší nikdo ani pani Veldonová hrozící nebezpečí, ani že jsme zavlečeni do pustin afrických.“

V tom dotkla se ruka jeho ramene a paní Veldonová mu šeptala do ucha: „Vím vše, milý Diku, avšak Bůh i nyní může nás zachrániti; staň se vůle jeho!“

Dik byl překvapen tak, že nemohl odpověditi, konečně pravil sám sobě v duchu: „Paní Veldonová ví vše — snad to tak lépe; ona si nezoufá — a já též ne — nikdy!“

Dik si přál nyní, by nastal den, aby mohli dále cestovati a unikli úkladům, které jim nepochoybně strojí Harris a Negoro.

Konečně přemohla jej unavenost, tak že usnul. Jak dlouho spal, nevěděl a probuzen byl pocitem zimy. Zpozoroval s hrůzou, že voda vniká do kůžele i vzbudil ostatní. Rozžehli svítilnu a poznali, že voda vystoupila uvnitř na půl druhého metru. Tím způsobem byli uzavřeni v kůželi tom; nemohli ven.

Dik uznal, že povodeň ta nepochází jen od deště, nýbrž že někde na blízkú potok nebo řeka nějaká se rozvodnila.

Dik přemýšlel o tom, co mají počíti ? Byly tři hodiny ráno. Starý Tom pozoroval pojednou, že voda uvnitř kůžele stoupá.

Tím ohroženi byly životy všech. Voda dosáhla uvnitř výšky dvou metrů.

V tom zvolal strýc Benedikt: „Tu to máme, proč termité opustili svoje obydlí.“

Cítili povodeň. O, ti byli chytřejší nežli my.“

Pověří bylo uvnitř již valně pokažené; jednalo se nyní o rychlou pomoc, by se nezadusili všickni. Dik umínil si učiniti otvor ve vrcholku kužele, aby dílem viděl, co se venku děje, jakož i by zjednal přístup čerstvému vzduchu do vnitř.

Poněvadž kužel byl příliš vysoký, musil Dik vystoupiti na ramena Herkulova i počal nabíjákem vrtati do stěny a hnedle provrtal díрку do ní. Světlo i vzduch čerstvý pronikly tím otvorem do vnitř, načež užili počestní nožů loveckých a rozšířili otvor.

Dik vylezl první ven a vzkřikl uleknut. Zaslechl fičení šípů v povětří a spatřil nedaleko odtud tábor divochů a na deset kroků člun obsazený černochoy, kteří vyslali šípy svoje, jakmile Dik vystrčil hlavu z otvoru.

Dik oznámil to soudruhům svým, chopil pušku a provázen Herkulem, Akteonem a Bartou vylezl nahoru, načež všickni čtyři vystřelili na člun.

Nato ozval se hrozný výkřik v člunu a následovala odtud střelba z šípů. Což mohli poříditi Dik se svými soudruhy proti stům černochoů, kteří obklopili kužel a vytáhli odtud paní Veldonovou s děckem i se strýcem Benediktem.

Dik, Tom, Herkules, Barta, Austin, Akteon a služka Nan byli dopraveni do člunu, jež obsadilo asi dvacet černochoů, tak že nebylo ani pomyslení na odpor. Člun plul k blízkému návrší; v okamžení, kdy přirazil, vyskočil Herkules a skolil dva černochoy, kteří ho chtěli stíbat; v okamžení zmizel v lese. Dik pak s ostatními byli spoutáni.

Paní Veldonová s děckem a strýcem Benediktem byli odloučeni od nich a dopraveni na místo jiné.

Povodeň, o které jsme se shora zmínili, způsobena byla tím, že následkem silného lijáku či vlastně průtrže mračen řeka Koanga

### 30 Patnáctiletý kapitán

vystoupila přes břehy. Řeka ta ústí do atlantského oceánu asi na sto mil od místa, na kterém se rozbila loď „Poutník.“

Dik se soudruhy byli dopraveni do tábora, kde s nimi zacházeli co s otroky. Nejprve jim byla odňata zbraň, pak byli spoutáni, vždy dva k sobě pomocí tyče, asi 2 metry dlouhé, jež na koncích rozštěpena byla ve vidlice; mimo to ještě spojeni byli pomocí řetězu, jenž objímal jich pásy.

Dik ohlížel se pilně kolem, zdali by neuzřel někde oba ničemy, Negoro neb Harrise — ale marně, z čehož soudil, že jich návodem byli odděleni paní Veldonová, malý Jak a strýc Benedikt.

Kam je vedli a co s nimi zamýšleli?

Pod velikým stromem tábořila celá karavana čítající nejméně 800 hlav, z nichž bylo 600 otroků; ostatní byli vojíni, strážci, jednatelé a jiní zřízenci.

O tom, co zkusili ubozí černí otroci, nelze učiniti si pojem; podotkneme jen, že obyčejně na cestě jich polovic zahyne a to následkem týrání, bití a jiného sužování.

Nemůžeme se pouštět pro obmezenost místa do obšírného vylíčení útrap oněch ubožáků.

## V otroctví.

Dik byl by velmi rád se dozvěděl, kam asi ubírají se; zaslechl často jmeno Kasonde, místo to, jež považováno bylo v krajině té za hlavní trh na otroky. Dik měl v úmyslu, o tom co vypátral, dáti zprávu černočům dřívějším soudruhům svým a za tou příčinou hleděl se k nim přiblížiti.

Jeden ze strážců pozoroval úmysl jeho a zavolal několik vojínů. Dik rozzuřen chopil pušku strážcovu, avšak několik vojínů vrhlo se nan i byli by ho zajisté usmrtili, kdyby jim nebyl v tom zabránil jeden z vůdců.

Dik pozoroval z toho, že následkem piklů Harrise nebo Negora zabráněno mu všechno spojení se známými černochy.

Celá tlupa hnula se s místa; v čele táhlo asi padesát vojínů, po každé straně asi sto a zbytek v zadu. Dik byl od soudruhů svých odloučen; služka Nan byla přidělena tlupě žen.

Dik nalézal se téměř na konci průvodu. Vždy ráno nastoupil průvod celý další cestu a v poledne odpočíval hodinu, kdežto mezi otroky rozdávána potrava chatrná a v skrovné míře.

V osmý den již dvacet otroků bylo podlehlo hrozným nesnázím, s kterými byla spojena cesta.

Jednou v noci, když tábořili blíže vody, probuzen celý tábor hrozným pokřikem. Asi deset ostrovidů vrhlo se na spící ženy a dítky, jichž několik chopili a s sebou do vody odvěkli.

Dik vypátral uprostřed průvodu starou Nan a chtěl se k ní přiblížiti, ale hlídač mu v tom opět zabránil.

V noci 10. května nemohl Dik spáti a přemýšlel o svém postavení. Pojednou se mu zdálo, že slyší jakýsi šumot — pohlížel opatrně před se a zahledl lesklé dvě oči. Zvíře nějaké přiskočilo k němu; byl by málem vzkřikl, avšak vzpamatoval se i poznal, že to

Dingo, jenž neustále otíral krk svůj o jeho ruce, jako by mu chtěl říci: „hledej“. Učiuil tak a našel na obojku psa připevněný kousek rákosu. Rozmáčkl ho a v něm ušel lístek. Dingo potom zase rychle se vzdálil. Dík však čekal toužebně až bude s to přelístek.

Na tom bylo psáno:

„Paní Veldonová s Jakem a Benediktem jsou napřed, provázení Negorem a Harrisem. Nalezl jsem poraněného psa, jenž nyní opět se pozdravil. Buďte dobré mysli; uprchl jsem jen proto, bych mohl Vám prospěti.“ Herkules.

Čím dále trval pochod, tím více horšil se stav jednotlivců; již i mladý Dík pocítoval, že ho opouštějí síly.

Jednoho dne bylo dvacet otroků, kteří nemohli dále se bráti, pobito; mezi těmi našla se též Nan, byla první z obyvatelů „Poutníka“, jež opustila tento svět.

Dne 26. května dospěla karavana do Kasonde; polovice otroků byla na cestě zahynula, přes to však mohlo se říci, že otrokáři pochodili celkem dosti dobře.

Kasonde, ležící asi 300 mil od ústí Koanzi, jest jedním z největších obchodních měst v této krajině. Jako obyčejně většina afrických měst dělí se v dvě čtvrtě, a sice v čtvrt obchodníků arabských, portugalských i domácích a pak v sídlo krále černochů, jenž bývá obyčejně ochlasta a vládne kruté a živí se dary a dávkami, jež mu odvádějí otrokáři.

V Kasonde byl tehdy hlavním otrokářem jakýsi Alvez.

Sídlo královo záleželo z několika špinavých chatrčí.

Král v Kasonde byl stárec vyžilý, divoch ukrutný a vilník, jehož vnitřnosti byly téměř na prasto spáleny hojným požíváním pálenky.

Karavana přibyla do Kasonde o poledni; otroků bylo ještě asi 250, již vecpáni jsou do malých baráků, v kterých našlo se již 12—1500 jiných otroků.

V příští den měl se odbývati trh na tyto otroky.

Dik ohlížel se pozorně po paní Veldonové, avšak marně; také Negoro ani Harris nebyli k vidění.

Alvez objevil se v průvodu svého přítele Koimbry; Negoro však ani Harris neobjevili se v průvodu starého otrokáře, čemuž se Dik velice divil.

Tom a soudruzi jeho předstoupili před Alveze a Tom pravil:

„My jsme občané svobodní a příslušníci spojených obcí amerických.“

Alvez ušklíbnul se a pravil: „Dobře, dobře“.

Koimbra přistoupil k Austinovi a jal se ho ohmatávati, konečně chtěl mu otevřítí ústa, by prohlídnul zuby jeho, avšak v tu chvíli dostal takový políček, že odletěl na deset kroků potáčeje se.

Několik vojínů vrhlo se na Austina, Alvez však jim pokýnul, by od něho upustili; on se smál při nehodě, jež potkala důvěrníka jeho.

Dik byl předveden před Alveze i tázal se, co s ním zamýšlejí, avšak nedostal žádné odpovědi.

V tom pocítil na rameně ruku cizí, ohledna se uzřel před sebou Harrise, jehož se ihned tázal, kde se nalezá paní Veldonová se synem svým.

Podvodník tvářil se, jako by litoval oba i vypravoval, že podlehlí nehodám na cestě.

V Dikovi po té řeči vzbouřily se mocně zlost a vztek i vrhl se na Ameríkána, vytrhl mu lovecký nůž, jež měl za pasem a v tom okamžení vrazil mu ho do srdce.

„Hrome!“ zvolal Harris klesaje. Hanebný podvodník byl mrtev.

Několik mužů vrhlo se na Dika, jež byli by na místě zničili, kdyby Negoro ne byl jim v tom zabráníl. Nyní teprv uzřel Dik tohoto zrádce a původce nešťastné katastrofy „Poutníka“.

Dik byl spoután a zavřen v jednom malém tmavém baráku; patrné měl Negoro v úmyslu, pomstit se na něm způsobem zvláštním.

Za dva dny, to jest 28. února počal trh na otroky. Tom a

soudruzi jeho zůstali pohromadě; koupil je bohatý arabský obchodník; měli urazit cestu tisíc a pět set mil nejméně.

Okolo čtvrté hodiny odpoledne nastal na trhu pekelný povyk, objevilt se král s průvodem svým.

Alvez a Negoro klonili se mu.

„Pít,“ odpověděl na jejich poklony král.

„Med,“ zvolal Alvez.

„Ne,“ koktal král, „pálenku chci od přítele Alveze a daruji mu za ni —“

„Život bělocha, který zavraždil mého jednatele Harrise,“ řekl Alvez.

„Budiž tedy poslán králi Masongovi,“ pravil ožralý král, „tam ho rozřežou živého a snědí, neboť mají zalíbení zvláštní v mase lidském.“

Alvez tomu odporoval a král svolil — jemu bylo vše jedno, prahnul jen po kořalce.

Zatím nastal večer; Alvez pak umínil si vyčastovati krále punšem.

Přinesen veliký kotel, do něhož vlilo se někoiik soudků silného líhu.

Potom zapálena tekutina a podána veliká lžíce králi, by si nabral punše.

„Ó,“ hrozně vzkřikl, když hořící punš přindal k ústům.

„Jaké podivné divadlo naskytlo se tu přítomným.

Král chytil a hořel celý.

Černochové ztrnuli nad tím a ministr jeden vrhl se na krále, by utlumil požár, avšak byl rovněž prosáklý lihem jako král i chytil a hořel zároveň s pánem svým.

Za malou chvíli skončili oba svoje životy za hrozných bolestí a na místě, kde se neštěstí událo, nalezeny byly jen skrovné zbytky kostí spálených.

Smrt králova, tak neobyčejná a hrozná, způsobila zděšení mezi obyvatelstvem. Alvez obávaje se, by nebyla jemu na vrub přičítána



tato nehoda, dal rozšířiti mezi lidem pověst, že smrt ta nepřirozená udála se následkem zvláštní milosti věrného ducha, čemuž pověřiví obyvatelé snadno uvěřili.

Přirozenou dědičkou po králi byla královna Monia.

Přední a hlavní starostí její bylo, připraviti nebožtíku řádný pohřeb; ten se měl odbyti příští večer.

Prostředkem města tekla řeka i byla voda vedena stranou a v řečišti vykopán veliký hrob, v němž král i několik žen jeho za živa měli býti pohřbeni, načež voda svedena býti měla opět do starého řečiště.

Při pohřbu tom měl také Dik skončiti život svůj.

Ubožák ten byl uvězněn v bídném baráku. V noci před osudným dnem, zaslechl asi v půlnoci jakési škrábání u dveří. Byl to Dingo, jenž vstrčil pracku pode dvéře. Dik pomýšlel na to, že snad opět na krku má lístek a chtěl udělati otvor pode dveřmi, by pes mohl tudy prostrčiti hlavu.

Tu pojednou venku strhl se hrozný lomoz, psi štěkali, ucítili cizího vetřelce a ten musil v útěku hledati spásu svou, také několik střelných ran padlo.

Nebudeme líčiti pohřební obřady divochů, podotkneme jen, že v ustanovený čas asi padesát ženštin svázaných v jámě bědovalo; před jamou u kolu přivázán byl Dik. Na znamení královnou dané prolomena hráz, ale jen částečně, by voda přibývala pomalu a by ubohé oběti zvolna umíraly. Dik Sand stál ve vodě po kolena a voda stále stoupala.

Harris i Negoro lhali řkouce, že panf Veldonová jest mrtvá; ona s průvodem svým dospěla do Kasonde osm dní dříve nežli karavana otroků.

Paní Veldonová nevěděla ničeho o dřívějších soudruzích; synáček její pozdravil se zatím.

Že strýc její Benedikt byl jí nevalným pomocníkem a těшитelem, o tom netřeba zmiňovati se. Jemu způsobilo starost jen to, že neměl

## 36 Patnáctiletý kapitán

lupu a brejle, by mohl skoumatí hmyz, který se mu kdekoli naskytnul.

Byla mu popřána volnost, by se procházel v dosti velké zahradě. Obydlí jeho i paní Veldonové bylo pohodlné. Na útěk on ani ona nepomýšleli.

Konečně přišel k paní Veldonové Negoro, jenž jí oznámil, že Nan i Dik jsou mrtví a po delším úvodu ji vyzval, by napsala list manželí svému, vylíčila mu posta\* vení svoje a požádala jej, by přišel je vyplatit a sice částkou sto tisíců dolarů.

Paní Veldonová zamítla tento hanebný návrh, načež darebák ten odešel.

Za osm dní přišel Negoro znovu, by opětoval ony návrhy a po delším vyjednávání umluvili se, že manžel paní Veldonové má vyplatit výkupné, aniž by sám musil do Afriky se odebrati. Ona tedy napsala list a Negoro obdržev jej vydal se na cestu.

Zatím než by se vrátil žili naši věžňové v zajetí svém klidně; strýc Benedikt byl spokojen, neboť nalezal rozličné vzácné druhy hmyzu.

Okolo 11. hodiny dopoledne, 17. června přihodilo se mu následující dobrodružství. Toho dne panovalo nesmírné vedro, tak že odebral se do nej chladnějšího koutu své chýše, by se oddal spánku, jenž také záhy zavřel jeho oči.

Pojednou probudilo ho zvláštní bzučení, jež pocházelo od hmyzu jemu posud neznámého. Vstal a hledal všude až uzřel černou tečku, která pohybovala se skákavě.

„Toť Mantikora!“ zvolal radostně, když se přiblížil k zvířátku i chtěl je lapnouti. Ale hmyz ten odletěl dále a Benedikt s dychtivostí běžel za nim a tak se dostal z chýše do zahrady až k plotu. Tam vklouzla Mantikora do jakés díry a Benedikt nerozmýšlel se dlouho i lezl za ní nevšímaje si toho, že podlezl plot.

Mantikora nevydrží dlouho letět, to věděl Benedikt dobře;

nedaleko byl les a hmyz onen zmizel. Benedikt nerozmýšlel se dlouho a vběhnul také do lesa, kde na zdař bůh honil zvíře.

Pojednou vyskočil z křoví zvláštní tvor, jenž chopil strýce za krk a pod zády a nežli učenec se mohl vzpamatovati co se děje, byl unesen.



## Na svobodě.

Když dne 13. června v obyčejný čas nedostavil se strýc a vůbec ani druhého dne, pociťovala paní Veldonová nepokoj a starost nemohouc nijak si představit, co se stalo s jejím velikým děckem.

Nenapadlo jí arci, že byl by z obydlí, které jim sloužilo za vězení, uprchl neb vůbec ven se dostal. Mimo to věděla, že kdyby se mu i naskytlá příležitost k útěku, bez sbírky hmyzu, že by se nehnul s místa.

Hledala ho celý den a malý Jak i jedna otrokyně jí při tom pomáhali, ale marně.

Paní Veldonová tušila, že snad byl odveden na rozkaz otrokáře, ale z jakého úmyslu?

Kdyby byla viděla zlost a vztek, jež osvědčil Alvez, když se dozvěděl o uniknutí vězně, byla by poznala, že Alvez v tom útěku nemá podílu.

Pátrání Alveze a služebníků jeho mělo za následek, že nalezena byla díra od krtků shotovena, jež spojovala zahradu s blízkým lesem. Po uprchlém nebylo nikde ani stopy nalezeno a konečně dospěl Alvez k úsudku, že náhoda nejvíce při tom všem působila.

„Nešťastník, co asi stalo se s ním?“ naříkala paní Veldonová.

Rozumí se, že ona díra, kterou Benedikt vyklouznul, byla toho dne ještě pečlivě zacpána a že od té chvíle vězňové byli přísněji střeženi.

Zatím přihodilo se něco v krajině té neobyčejného; dnem 19. června počaly prudké a stálé deště, ačkoli čas jich byl dávno minul. Následkem lijáků těch byla celá krajina hnedle zaplavena, pro paní Veldonovou pak bylo povětrí to nepříjemným z té příčiny, že nemohla ani ven z obydlí či vězení svého.

Úroda polní byla zatopena a následkem toho nastala hnedle

nouze; práce žádné se nemohly konati a královna ani ministři nevěděli si rady v té nesnázi.

Obrátili se ku kouzelníkům a čaroděj\* níkům, by zaříkáváním aneb zažehnáváním nehodu tu a zlého ducha, jenž ji způsobil, zaplašili.

Povolání čarodějové pokoušeli se o to, ale marně, nebyli s to zahrnati mraky a deště. Bída vzmahala se vždy více i napadlo královně, povolati proslulého čaroděje, který se zdržoval toho času v severní Angole.

Dne 25. června odbýval slavný muž ten vjezd svůj do města. Byl to muž silné vysoké postavy a to mu již získalo všeobecnou přízeň. Na prsou měl bílé pruhy; spodní část jeho těla byla zahalena v sukni dlouhou, která měla vlečku, tak že mohl závoditi směle s mnohou dámou, která nyníjší modě příliš přeje.

V ruce měl koš, naplněný rozličnými modlami, amulety a kuličkami, shotovenými z kravského lejna, které tvoří nutně potřebný předmět při všem zaklínání a bádání v střední Africe.

Zvláštnost, kterou vynikal černokněžník ten, byla, že neuměl mluvit a byl němý, což vzbudilo tím větší úctu a důvěru, neboť domníval se každý, že proto tím zběhlejší jest v umění kouzelnickém.

čaroděj provedl zvláštní tanec a sice rovným směrem k bytu královny a když ta vyšla mu vstříc, chopil ji a tančil s ní k domu Alvezovu, kde uvězněna byla paní Veldonová. Ta vyšla ven se synem svým, přilákána lomozem a čaroděj užtev ji ukázal na ni, že jest vinna tou nehodou i chopil ji i s děckem a vlekl je pryč. Lid uctivě couval před ním, Alvez však se chtěl tomu protiviti. Tu se nan obořil všechen lid a královna poručila jej chopiti, a poněvadž věděl jaký by to mělo výsledek, kdyby se protivil, podrobil se nutnosti, klna v duchu pověrčivosti královny i jejího národa.

Čaroděj zatím unášel bělochy velmi rychle, spěchaje s nimi k řece. Tam v skryté zátoce nalézal se člun, do něhož uložil čaroděj břímě své rka:

„Pane kapitáne, tuto vám přináším paní Veldonovou s Jakem. Ku předu a nyní ať všechny mraky celého světa vytopí lůzu v Kasondě.“

Byl to Herkules, přestrojen za kouzelníka, jenž takto mluvil a Dik byl muž, k němuž slova ta pronesl. Mimo to nalézali se v člunu Benedikt a Dingo.

Když se paní Veldonová vzpamatovala, mohla pronesi pouze slova: „Ty, Diku, ty.“

Malý Jak volal radostně: „Můj přítel Dik, můj přítel Dik.“

Nato obrátil se k Herkulesovi řka: „Tebe jsem ani nepoznal.“

„Herkules,“ pravila paní Veldonová, podávajíc černochovi ruku.

„On vysvobodil vás,“ ozval se Dik, „jakož i vyprostil mne, ačkoli se tomu nechce přiznati.“

Herkules také to byl, jenž unesl Benedikta, bez toho nebyli by věděli, kde se nalezá paní Veldonová.

Člun nyní rychle plul po řece dolů. Herkules vypravoval, jak po útěku svém následoval tlupu, v které se nalezala paní Veldonová, jak sešel se s Dingem a dal donésti tímto list Dikovi se zprávou o paní Veldonové, jak sešel se s Benediktem a pokoušel se vníknouti do vězení pani Veldonové, což se mu podařilo lstí. Onen čaroděj, jež povolala královna, ubíral se lesem, v kterém číhal Herkules, jenž ho přepadl, svlékl a přivázal ke stromu, načež převzal jeho úkol, při čemž vysvobodil paní Veldonovou.

„A ty Diku?“ tázala se toho paní.

„Já jsem v posledním okamžení, přivázán ke kolu, vzpomínal na Vás. Marně snažil jsem se, přetrhati pouta svoje — voda stoupala až přesahovala mou hlavu — pozbyl jsem vědomí a když jsem se vzpamatoval, uzřel jsem se v rokli blíže řeky a vedle mne klečel Herkules, jenž mne pilně ošetřoval.“

Paní Veldonová tázala se na Toma, syna jeho a ostatní. Herkules ji vypravoval, že byli odvedeni do krajiny velikých jezer, že je

## 42 Patnáctiletý kapitán

provázel kus cesty, ale vida, že nikterak nelze přiblížit se k nim, že zatím je opustil a ponechal jich osudu.

Při té vzpomínce ronil slze dobrosrdečný černoch. Paní Veldonová domlouvala mu, by se nespouštěl vši naděje; nato v krátkosti vypravovala paní Veldonová, co se jí přihodilo v zajetí jejím.

V člunu, který byl Herkules na řece vypátral a jenž byl dosti prostranný, pluli všickni rychle po řece dolů. Z opatrnosti byl člun opatřen střechou z dlouhých ratolestí a tak se zdál býti plovoucí hromadou větví. Střecha ta poskytovala plavcům i tu výhodu, že je chránila před slunečním vedrem.

Člun plul velmi rychle po řece a to bylo příčinou k zvláštní opatrnosti, by se vyhnuli všem překážkám, jako jsou stromy, skály, prohlubně aj.

První dva dny pluli beze všech překážek a příhod; břehy řeky byly úplně pusty; nespátřili na nich ničeho, leč rozličné rostliny, po lidském obydlí nebylo nikde ani stopy.

Někdy oblevil se most přes řeku, utvořený z popínavých rostlin a malý Jak uzřel též tlupu opic přecházeti po takovém mostě. Když asi 20 mil dále dospěli, byl člun pojednou zadržán.

Naskytl se hradba z trávy, která se zamotala tak, že činila odpor dalšímu plutí. Bylo již tma a Herkules se chopil sekery, jíž tak mocně a uměle užíval, že za dvě hodiny byla hráz prolomena.

Při té práci našel jakýs hmyz i přinesl ho Benediktovi, jenž z něho měl nesmírnou radost, řka že to zvláštnost africká, jakýsi druh pavouků, kdyby jen měl osm noh, že jich však má jen šest a proto patří k hexapodům (šestinožcům).

Kochal se v radosti, že učinil nález, který mu dopomůže k slávě a že hmyz ten bude nazván „Hexapodus Benediktus“. V radosti, již pociťoval nad tímto nálezem, zapomněl rychle na všechny nesnáze, jež byl zažil a přestál.

Člun zatím uháněl pořád stejnou rychlostí dále. Osm dní již



trvala ta plavba. Každodenně, obyčejně v odpolední době, vystoupil Dik na břeh a prohlížel okolí, při čemž postaral se o potřebnou potravu.

Zvěř aneb pactva bylo tu všude dosti a Dik měl na štěstí pušku a střelivo. Oheň si opatřili způsobem divochů, otáčejíce kus tvrdého dřeva ve vydlabaném kousku fíkového dřeva.

Dne 8. července páčili cestu, kterou v člunu urazili, na sto mil. Dik se tomu již divil, že posud nedospěli k ústí řeky.

Dne 9. července přihodilo se Dikovi následující dobrodružství. Sel na břeh, by zastřelil nějakou zvěř. Vypálil na sajh a v tom vyskočil asi na třicet kroku daleko hrozný lev, jenž zastřelenou sajhu považoval za vítanou kořist a vrhnul se na ni.

Dik neměl tolik času, by mohl nabiti znovu svou pušku; lev pohlížel naň zuřivě. Dik se nelekal a vydržel dvě minuty zuřivý ten pohled; načež lev mrsknul ohonem svým prudce o zem a drže kořist v tlamě, uháněl do lesa, kde zmizel. Dik se vrátil do člunu a nezmínil se ani slovem o tom, co se mu bylo přihodilo.

Zatím přiblížili se do krajin zalidněných a sice lidožrouty. Musili nyní býti opatrní, aby nikdo je nepozoroval, neboť bylo jinak veta po nich.

Večer, dne 10. července připluli k jakési vsi, jež po pravém břehu řeky se rozprostírala; objevilo se hnedle, že jest obývána; pozorovali tu a tam ohně a zaslechli i hlasy. Některé baráky sahaly až do vody, jsouce postaveny na pilířích.

Noc byla dosti jasná, že mohli viděti, což arci zase mělo ten zlý následek, že mohli býti viděni.

Obyvatelé člunu nalezali se u velké úzkosti plující kolem vsi, zvláště když uzřeli na břehu několik divochů a zaslechli jejich hlas.

Šťastně dopluli na konec vsi; v tom hrozně vzkřikl jeden divoch, jakoby byl poznal, kdo jest v člunu a chtěl na to obrátit pozornost svých krajanů.

## 44 Patnáctiletý kapitán

Dik zařídil člun k druhému břehu a pozoroval bedlivě, zdaž by uzřel člun, jenž by je stíhal, avšak nespátřil nic podezřelého.

V následujících dnech od 11. do 14. července pozorovali po obou stranách řeky pustinu hroznou, což jim způsobilo obtíže stran opatření jídla, i byli nuceni požívatí kořínky.

Jednoho dne vyšel Dik na břeh a strýc Benedikt jej provázel. Dik spatřil ptáka i chtěl střeliti po něm.

Benedikt jej zradil, řka že pták ten jim pomůže k medu.

Šli za ptákem tím a hnedle našli několik pařezů, v nichž hnízily včely. Vzavše medu co mohli, vrátili se na loď!

Dne 12. července zastihli v zátocě malé hejna kobylek a poněvadž Benedikt se vyjádřil, že tuzemci je požívají, následován příklad ten.

Dik pociťoval již nepokoj, když 14. července malý Jak zvolal: „Moře.“ Dik přiskočil, ohledl se, ale poznal, že to není moře, nýbrž velká řeka, do které vtéká ona, po které se plavili. Dne 15. až do 18. července pluli jako dříve, až v noci 18. července přihodilo se něco zvláštního.

Okolo třetí hodiny zaslechli neobyčejný hukot i domnívali se, že to moře. Dik pochyboval opět a poručil, aby všickni dávali bedlivě pozor.

„Ku břehu, toť vodopád!“ zvolal Dik a nemýlil se.

Člun rychle blížil se ku břehu; tam byl hustý les. čím více se blížili ku břehu, tím větší nepokoj jevil Dingo.

Na deset kroků asi od břehu skočil do vody, plul ku břehu a zmizel v houští.

Když přirazili cestující naši ku břehu, šli za ním. Hnedle přišli k malé, napolo shořené chatrči. Vešli tam za psem. Na podlaže ležely kosti lidské. Na kmenu silného stromu, o který se chýše opírala, uzřeli písmeny S. V. Dik ohlížeje se uzřel na zemi malou skříňku měděnou; vzal ji do ruky a v tom vypadl z ní lístek, na němž bylo psáno:

„Zavražděn — okraden — 3. pros. 1871 tuto 120 mil od břehu — vůdce Negoro — Dingo u mne!“ S. Vernon.

Tím se vysvětlilo tajemství Dingovo. Negoro vedl cestovatele S. Vernona a na tomto místě ho zavraždil a okradl. — Ubohý Vernon, než vypustil ducha, měl ještě tolik času a síly, napsati onen lístek.

Když o věci té rozmlouvali, pronášejíce úsudky své, vyletěl Dingo věje hrozně a hned na to ozval se venku strašný výkřik. Vyběhli všickni z chýše — a co uźřeli — Dingo rdousil muže, kterého byl na zem povalil.

Byl to Negoro.

Bylo patrnó, že Negoro přišel, by se zmocnil peněz, jež byly zahrabány u stromu jednoho. Než ho pes zardousil, měl Negoro tolik času, že vytáhl nuž a bodnul psa. V tom přiskočil Herkules, ale Negoro byl již mrtev.

Avšak Dingo byl též raněn smrtelně a dokonal záhy život na tomže místě co pán jeho. Herkules pohřbil psa i s pozůstatky pána jeho; načež ubírali se všickni dále.

Obávali se, by nesetkali se s lidem, které měl s sebou Negoro. Nyní věděli též, že to řeka Congo, po které plavba jest nebezpečná pro četné vodopády a že ještě 120 mil jsou vzdáleni od břehu mořského. Jaká to ještě úloha přetěžká čekala na ně!

Jednalo se o to, podél kterého břehu, zdali pravého či levého, se mají dále ubírat. Z té příčiny chtěl Dik se přeplaviti na druhý břeh, aby ho proskoumal. Když návrh jeho došel souhlasu ostatních, vstoupil Dik do člunu a plavil se k protějšímu břehu. Dospěl k němu a chtěl vyskočiti právě naň, když zaslechl hrozný křik a uźřel asi tucet divochů. Dik poznal, že jest ztracen a pociťoval zároveň starost o ostatní soudruhy, neboť jeden divoch ukazoval na druhý břeh, kde se nalezali paní Veldonová, Herkules, Jak a Benedikt. Dik přemýšlel, jak by jo zachránil. Divochové vskočili do člunu a pluli k protějšímu břehu; jeden z nich vesloval dosti schopně a zdárně. I napadlo Dikovi, jak by zachránil milé sobě osoby, člun byl asi

uprostřed řeky, kde voda silně proudila. Dik puškou přerazil veslo a člun stal se tak obětí vln. Divochové spatřivše to, poznali, že zahynou i vskákali do vody, by se zachránili plováním.

Dik zůstal v člunu, jenž rychle se blížil k vodopádu. Dik nevzdal se vsí naděje. V okamžení, kdy loďka se přiblížila k propasti, chytil se Dik pevně lavice a sřítíl se dolů. „Voda pohltila jej i s členem, avšak ten záhy vyplul zase nad vodu. Dik uměl dobře plavati a za čtvrt hodiny byl na druhém břehu, kde našel paní Veldonovou, Jaka, Benedikta i Herkula.

Divochové strženi proudem zahynuli ve víru, jež tvořil vodopád.

Za dva dny, totiž 20. července, setkali se naši poutníci s karavanou obchodníků, kteří ujali se laskavě ubohých bloudících a vzali je s sebou. Dne 11. srpna dorazili paní Veldonová, Dik Sand, Jak, Herkules a strýc Benedikt do Embomy, kde se právě nalezal parník, jenž plul záhy do Panamy a vzal je s sebou.

Tak octli se zase na půdě americké; telegraficky dali zprávu o tom panu Veldonovi, který byl posud marně pátral po „Poutníku“. Dne 25. srpna přibyli po dráze do San Franciska.

Co máme ještě povídati o Dikovi a Herkulovi? Jeden stal se synem a druhý přítelem pana Veldona, který poznával jak mnoho děkuje oběma. Byl rád, že Negro nepřibyl k němu, neboť byl by se pustil do Afriky, kdež mohly jej stihnouti rozličné nehody.

Zmínku učiniti musíme o strýci Benediktu. Hned druhého dne po svém návratu uzavřel se do své jizby, aby přemýšlel o svém díle „Hexapodus Benedictus“, které hodlal vydati.

Chopil brejle a lupu — ale pro bůh jaké to zklamání. Vzkřikl hrozně, když pohledl na zvíře, které přinesl s sebou z Afriky a považoval za zvláštní podivný exemplár.

Hexapodus totiž byl obyčejný pavouk. Měl arci jen šest noh, neboť dvě mu byl utrhl Herkules, když ho chytil.

Benedikt dříve to nepozoroval, poněvadž byl náramně krátkozraký a neměl pomocných skel. .

Trápil se pro tuto nehodu velice až se roznemohl; ale na štěstí pozdravil se opět.

Dik počal nyní pilně studovati námořnictví a za tři roky byl z něho plavec v každém ohledu dokonalý.

Pan Veldon svěřil mu loď učiniv jej kapitánem; Dik byl toho času osmnáct roků.

Jedna věc mu dělala starosti; vzpomínal často na starého Toma, Bárta, Akteona a Austina; též paní Veldonová často se zmínila o nich a manžel její namahal se všemožně by je vypátral. Konečně podařilo se to jednomu jeho jednateli na Madagaskaru, kam byli prodáni za otroky.

Dne 15. listopadu 1877 přibyli do domu pana Veldona čtyři černochové — byli to Tom, Barta, Akteon a Austin. Den tento byl slavností v domě Veldonově, jakou dávno nepamatoval nikdo v domě bohatého obchodníka.